

ἀς ἔχωσιν οἱ ψευδοπατριῶται. Καί εἶνε ἀνάγκη νὰ δώσωσιν οἱ τοιοῦτοι δίκην. Δὲν εἶνε καιρὸς πλέον νὰ ἐμπαίζηται ἡ Μακεδονία. Ἴδού μετὰ μικρὸν θὰ ἦνε χαμένη διὰ παντός. Γρηγορεῖτε οἱ ταγοὶ τοῦ ἔθνους. Ἐκτιμῆσατε τοὺς ἀξίους ἐργάτας, ἵνα μὴ σῦρτε δικαίαις κατάραις.

Εὐτυχῶς πέρυσιν εἶχον ἀλλάξει τὰ πράγματα· ἐτράπησαν ἐπὶ τὸ βέλτιον. Προσέγγισίς τις παρετηρήθη μεταξὺ τῶν διεστώτων ὁ τε Μητροπολίτης καὶ ὁ Ἕλλην Πρόξενος εἰργάσθησαν μετ' ἀληθοῦς φιλοπατρίας, ὅπως ἄρῳσι πᾶν κώλυμα καὶ ἐπενέγκωσι σύμπνοιαν καὶ συνεργασίαν. Καὶ τὰ καλὰ ἀποτελέσματα ἐφάνησαν ἀμέσως. Ὁ Σύλλογος ὠκειοποιήθη τοὺς τελειοφοίτους τοῦ Διδασκαλείου καὶ αὐτὸς ἀνέλαβε τὸν διορισμὸν καὶ τὴν ἐπίβλεψιν αὐτῶν. Ἄλλ' ἡ καλὴ αὕτη ροπὴ ἤρξατο σαλευομένη. Ἴδού νέος ἠγέρθη ἐκεῖ κατὰ τῶν ἔργων τοῦ κ. Μαρούλη διωγμὸς. Καί τινες μὲν ἐλπίζουσι τώρα πλήρη καταστροφὴν παντός, ὅτι μαρούλειον, ἀλλὰ καὶ αὐθις τὰ πράγματα θὰ ἀποδείξωσιν ὅτι ὁ κ. Μαρούλης εἶνε δεξιώτατος καὶ γενναϊώτατος ἀγωνιστὴς ἐν τῷ ὑπὲρ διασώσεως τῆς ἐτοιμορρόπου Μακεδονίας ἀγῶνι. Ἴσως ἐν πολλοῖς πταίει καὶ ὁ Μαρούλης. Καί τίς ὁ ἀναμάρτητος; Ἄλλὰ δὲν ἔπεται ὅτι διὰ τοῦτο πρέπει νὰ ἐξοντωθῇ ἀνὴρ δυσαναπλήρωτος καὶ χρησιμώτατος καταστάς, χωρὶς νὰ ἐπιβαρῶνῃ τὸ ἔθνος οὔτε δι' ὀκτὼ παράδων, ἐνῷ ἄλλοι ἐλαχίστους ἔφεραν καρπούς, καίπερ δαπανήσαντες ὀκτὼ σχεδὸν χιλιάδας λιρῶν ἔθνικῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ. Ὅχι! Ὁ κατὰ τοῦ κ. Μαρούλη καὶ τῶν ἔργων αὐτοῦ διωγμὸς εἶνε αὐτόχρημα αὐτοκτονία. Ἴδού οἱ Βούλγαροι ἀληθῆ ἐκστρατεῖαν, ἀληθῆ σταυροφορίαν παρασκευάζουσιν ἐν Θεσσαλονίκῃ πρὸς ὀλοσχερῆ κατάληψιν τῆς Μακεδονίας. Ἡμεῖς θὰ ἐπιτρέψωμεν νὰ πολεμῆται εἰς τοσοῦτον ἰσχυρὸς πύργος, ἰδρυμένος ἐν Σέρραϊς ἀπὸ δυοκαίδεκα ἐτῶν;

Ὁ Ἑλληνικὸς τύπος ἐφάνη ἐν τῷ σπουδαιοτάτῳ τούτῳ ζητήματι ἐφεκτικὸς. Ἐφημερίδες τινες ἐδημοσίευσαν διατριβὰς ἐκ Σερρῶν, ἀλλ' οὐδεμίαν προσέθεσαν παρατήρησιν. Μόνον τὸ φιλαττον, τὸ ἀνεξάρτητον καὶ φιλόπατρι «Μὴ Χάνεσαι», τὸ γινώσκον βεβαίως καλῶς τὸν ἀδικούμενον ἄνδρα, τὸ ἐκτιμῶν τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ ἀπὸ πολλοῦ ὀδυνηροτάτην βάλλον φωνὴν ὑπὲρ τῆς Μακεδονίας, ὑπερησπίσατο αὐτὸν λίαν δικαίως. Ἐπειδὴ δὲ ὡς ἕκαστος γινώσκει τὸ ζήτημα εἶνε σπουδαιοτάτον, ἐπάναγκες εἶνε νὰ στρέψῃ πρὸς τὰς Σέρρας δευδερκέστατον τὸ βλέμμα ἢ τε Κυβέρνησις καὶ ὁ πρὸς διάδοσιν τῶν γραμμάτων Σύλλογος. Ὁ κ. Μαρούλης ἔχει ὑπομονὴν μεγάλην καὶ θέλησιν εὐσταθῆ. Διδάσκει τοὺς συγγραφεῖς δεξιώτατα, καθιστῶν τοὺς μαθητὰς θερμωτάτους Ἑλληνας, διδάσκει τὰ παιδαγωγικὰ δεξιώτατα, ἐμφυσῶν διακαῆ πρὸς τὸ διδάσκειν ἔρωτα, διαπτύσσει τὰ θρησκευτικὰ μετὰ σπανίας διορατικότητος καὶ μορφοῖ οὕτω διδασκάλους χρησιμωτάτους· ἔχει μεγάλην τοῦ διδάσκειν πείραν, οἱ δὲ ἔχθροὶ αὐτοῦ δικαίως θαυμάζουσι πῶς διαφορῶν δυνάμεων μαθητὰς ἀφομοιοῖ, διότι οὗτοι εἶνε συνειδημένοι νὰ βλέπωσι μόνον 4—5 μαθητὰς ἐν μιᾷ τάξει, ἧς αἱ δαπάναι ἀνέρχονται εἰς 200 λίρας! Εἶνε αὐστηρότατος καὶ δραστηριώτατος περὶ τὴν ἐκτέλεσιν καθήκοντων, ἀλλὰ καὶ προσφιλέστατος. Ἄν δὲ ἐσχημάτιτε περιουσίαν τινὰ, πρέπει καὶ ἐπὶ τούτῳ ν' ἀγανακτῶσιν οἱ ἔχθροί; Ὁ κ. Μαρούλης εἶνε σήμερον πατὴρ τεσσάρων τέκνων, ἔχει σπῆτι ἀναιχτὸ, καὶ ἀναλόγως πρέπει νὰ ζῆ ἀξιοπρεπῶς. Εἶνε οἰκονομικώτατος, ἐργάζεται δὲ ἀπὸ τεσσάρων καὶ δέκα ἐτῶν ἐν Μακεδονίᾳ, ὅπου προσελήθη

ὑπὸ τοῦ Συλλόγου μετὰ τὴν ἐν Εὐρώπῃ ἀποπεράτωσιν τῶν αὐτοῦ σπουδῶν. Πόσοι θὰ ἔχαιρον, ἐὰν σήμερον ἐπέινα;

Τὰ ἀνωτέρω ἔγραψα οὐχὶ ὅπως ἀπολογηθῶ ὑπὲρ τοῦ κ. Μαρούλη, οὐδεμίαν ἔχοντος ἀπολογίας ἀνάγκην, ἀλλὰ διότι ὡς Μακεδὼν θέλω νὰ πιστεύω ἀκόμη ὅτι ἐν Ἀθήναις, ἐν τῇ ἐστία τοῦ Ἑλληνισμοῦ, ὑπάρχουσι καρδιαὶ πάλλουσαι καὶ ὑπὲρ τῆς Ἑλληνικῆς ἐκείνης γωνίας, καὶ ὅτι θὰ δοθῇ τέλος ἢ δέουσα προσοχὴ καὶ ἐκτίμησις εἰς τὰ ἐκεῖ συμβαίνοντα.

Ἄμύντας.

ΕΠΕΙΣΟΔΙΟΝ ΛΕΒΙΔΟΥ-ΦΙΛΗΜΟΝΟΣ

Κύριε Συντάκτα,

Μέχρι τοῦδε ἀσφαλῶς ἐγίνωσκον, ὅτι μόνον αἱ κακῆς διαγωγῆς ὑπηρετίδες ζητοῦσι μετ' ἐπιμονῆς πιστοποιητικὰ τιμιότητος, ἵνα, ὅταν συλλαμβάνωνται κακὰ πράττουσαι, μετὰ προπετείας λέγωσιν: «Ἐγὼ Κυρία μου, εἶμαι τιμία· ἰδοὺ τὰ πιστοποιητικὰ μου».

Ἦδη ὅμως εἰς τὰς τοιαύτας ὑπηρετίδας, πρέπει ἀναμνησθητῶς νὰ προσθέσωμεν καὶ τὸν ἡμέτερον ἐκ Κωνσταντινουπόλεως παλαιστῆν Παραγῆν, τὸν Ἀτιμολόεοντα Φιλήμονα (ὅπως ἄλλοτε κατὰ τὸ 1872 ἐπιτυχῶς ὠνομάσθη), ὅστις, ὅταν εὐθαρῶς ἐξελεγχόμενος παρ' ἐμοῦ δημοσίᾳ καταδείχθη διὰ κειμένων καὶ παραπομπῶν αὐταναιρούμενος καὶ ὡς πρὸς τὰ πρόσωπα καὶ ὡς πρὸς τὰς πεποιθήσεις, τότε μετ' ἐπιμονῆς καὶ φορτικῶς ἐξευτελισμοῦ ἐργασθεὶς κατάρθωσε νὰ λάβῃ 8—10 ὄμοια δίκην ἀρχαίας ὑπηρετίδος πιστοποιητικὰ ἐξ ἐφημεριδογράφων, κατὰ τὸ πλεῖστον μάλιστα ἐχθρικῶς πρὸς ἐμὲ διακειμένῶν, ὡς τυγχάνει πασίγνωστον. Ἄρκει νὰ σημειώσω τὸν συντάκτην τοῦ «Ἐθνικοῦ Πνεύματος» κ. Γονίδην, τὸν τοῦ «Λαοῦ» κ. Ἀνεξάρτητον, τὸν τοῦ «Τηλεγράφου» κ. Σιβιτανίδην, τὸν δις μάλιστα καὶ διὰ τῆς ψήφου μου ἐκ τοῦ Βουλευτηρίου ἀποβληθέντα κλπ. Σημειῶ ὅμως καὶ τὸν φίλον μου κ. Σιβίνην, συντάκτην τῆς ἐτέρας τῶν ἐνταῦθα ἐκδιδομένων γαλλικῶν ἐφημερίδων, διότι οὔτις πάλιν ἐνώπιον τοῦ κ. Παναγιώτου Κάλκου, γνωστοτάτου καὶ ἐντίμου συμπολίτου, ἐν τῷ δημογραφίῳ μοι ἔλεγεν: ἀέγραψα ὑπὲρ τοῦ Τ. Φιλήμονος ἀπλῶς καὶ ἡμόνον, ἵνα ἐξοφλήσω, ὅσα οὗτος ἄλλοτε ὑπὲρ ἐμοῦ εἶχε ὑγράψει.»

Πρωτότυπον εἶδος συζητήσεως ἐν ἐλευθέρᾳ πολιτείᾳ!

Τίνα σημασίαν δύνανται νὰ ἔχωσι τοιαῦτα 8—10 πιστοποιητικὰ, ἐπὶ πλέον οὕτως ἐχθρικῶς πρὸς ἐμὲ διακειμένων ἀνθρώπων, ὅταν πολλαὶ ἦναι αἱ ἑκατοστάδες τῶν Ἑλληνικῶν ἐφημερίδων, τῶν μὴ ἐκδωσασῶν παρόμοια ὑπὲρ τοῦ εὐτελῶς ἐπαιτοῦντος τοιαῦτα πανταχόθεν;

Καὶ σύμπας ὁ τύπος ἂν οὕτω πως ἠγνοεῖ νὰ συζητήσῃ τὸ ἡμέτερον ἐπεισόδιον, ἐκδίδων μὲν πιστοποιητικὰ ὑπὲρ τοῦ ἀντιπάλου μου, πλὴν ἐπιμελῶς πάνυ ἀποφεύγων τὴν ἐπὶ τῶν κειμένων συζήτησιν, τὸ κατ' ἐμὲ δὲν ἤθελον ποτὲ πεισθῆ, ὅτι ἠττήθη, ἤθελον καυχᾶσθαι ὅτι ἠμυνάμην ὡς εἶδε ὑπὲρ τοῦ δικαίου μου, καὶ πέποιθα ὅτι ἤθελον ἔχει σύμφωνον ἐς αἶ ἐν πάντα ἀμερόληπτον καὶ πρᾶγματι ἐλεύθερον ἄνδρα.

Δύνανται ἄρα ὁ φοβερός αὐτὸς μορομάχος, δι' ὃν ἐν τούτοις ἀρκεῖ ἐν μόνον λάκτισμα, νὰ ἐξακολουθήσῃ δημοσιεύων ὥσπερ ὑπηρετρία κακῆς διαγωγῆς τὰ πιστοποιητικὰ αὐτῆς δύνανται κατατόπιον νὰ προσῆ καὶ εἰς δημοσίευσιν αὐτῶν ἐν φυλλαδίῳ, ἐν εἶδει συλλογῆς, ὅπως καὶ πωληθῇ πλὴν

οὐδείς ὄντως ἐντιμος ἀνὴρ θέλει ποτὲ λησμονήτει ἅ) τὰ φύλλα τοῦ «Αἰῶνος» 4, 5, 6, 8 καὶ 9, Ἰουλίου ε. ε. ἐν οἷς ἐζητεῖ **νὰ ἐπιδειξῶ τὰ κείμενα** δι' ὧ ἀπεκάλεσε τὸ πλεῖστον μέρος τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν ἀνεστίου; καὶ ἀεργου;· ἵνα κλίνη τότε τὴν κεφαλὴν καὶ αἰτήσῃται συγγνώμην,» καὶ β.) τὸ «Μὴ Χάνεσαι» τῆς 8ης καὶ τὴν «Ἐφημερίδα» τῆς 9ης Ἰουλίου, ἐνθα δεχθεὶς τὴν πρόκλησιν, ἐσημείωσα τὰ φύλλα τοῦ «Αἰῶνος», τὰ χωρία, τὰς σελίδας καὶ τὰς στήλας, ὅπου ὁ ἐλεεινὸς αὐτὸς ἄνθρωπος, ποταπῶς ἐκδικούμενος, ἀπεκάλεσε τὸ πλεῖστον τοῦ λαοῦ τῶν Ἀθηνῶν «παιδιά, ἐφήβους, μὴ ἐκλογεῖς, ὀργιάζοντας ἀποτροπαίως, ἀγνώστους, ἀνωμόμους, διαιτωμένους ἐν οἶνοπωλείοις ἐπὶ ἐβδομάδας, ἀνάρθρους ἐκφέροντας κραυγὰς, μὴ μετερχομένους ἐλευθερον ἐπάγγελμα, μὴ ἀποτίνοντας φόρους κλπ».

Ἄλλὰ τί ἐσφορίσθη τότε ὁ μωρὸς, ὅπως εἶνε πάντες οἱ παλαισταί, ἡμέτερος *Παραγῆς*; Πρῶτον τὰ **πιστοποιητικὰ** καὶ δευτέρον μετ' ἀναισχυντίας νὰ γράψῃ ἀκριβῶς καθ' ἣν στιγμὴν ἐπεβάλλετο αὐτῷ ἡ συζήτησις, ἐὰν εἶχε κόκκον φιλοτιμίας, ὅτι **δὲν ἐπιτρέπουσιν αὐτῷ οἱ φίλοι τὴν συζήτησιν!** Διατί; διότι δὲν εἶχε τί ν' ἀπαντήσῃ, καὶ ἐτράπη εἰς ἄτιμον καὶ ἐπονειδιστον φυγὴν, καὶ ἐχώθη ὀπισθεν ἀνωμόμων φίλων προφυλαττόμενος αὐτὸς ὁ σφριγῶν *σπαθομάχος*.

Αἰσχος εἰς σέ, *Ἀτιμολέων*. Ἐὰν δὲ ἠγωνίζεσθαι οὕτω καὶ ἐν τῷ ἵπποδρόμῳ τῆς ἀρχαίας Ρώμης, οὐτινος τὴν κονίστραν ἀπέδειξας ὅτι ἐζήλωσες, μονομάχε, οἱ θεαταὶ ἤθελον στρέψῃ τοὺς ἀντίχειρας πρὸς τὰ κάτω, καὶ ἤθελες φονευθῆ, ταλαίπωρε. Διότι τοιοῦτος ἦτο κατὰ τῶν ἡττημένων ὁ νόμος τῶν Κίρκων.

Πλὴν ἄλλη αὐταναίρεσις ἐνταῦθα. Ἐν τῷ φύλλῳ τῆς 13 Ἰουλίου, *πειθόμενος τοῖς φίλοις*, παύει τὴν συζήτησιν, ἣν, σημειωτέον καλῶς, εἶδομεν ὅτι εἰσέτι δὲν εἶχεν ἀρχίσσει ἐν δὲ τοῖς μετέπειτα φύλλοις ἐπαναλαμβάνει πάλιν αὐτὴν, ἀλλὰ πῶς; δημοσιεύων ἀπλῶς τὰς ἀνωτέρω πιστοποιήσεις τινῶν ἐφημεριδογράφων, μὴ συζητησάντων, ἀλλ' ἀποφθεγματικῶς ἀποφηνάμενων, καὶ προσπαθῶν ὀπισθεν αὐτῶν δι' ὀλίγων λέξεων νὰ σωθῇ ὁ ἥδη πλέον πλήρης κοινοῦ τοῦ ποδοκυλισματος ἡμέτερος *γλαδιаторός*.

Μετ' ἐχειρίσθη τὴν τελευταίαν ταύτην λέξιν ἐπίτηδες, διότι δι' αὐτῆς συλλαμβάνω πάλιν αὐταναιρούμενον αὐτὸν τέλος πάντων τὸν, ἂν ὄχι ἄλλο, ἀναμφισβητήτως ὅμως ἀνέκαθεν κωμικοτραγικὸν παίζοντα πρόσωπον ἀνθρώπων.

Ἐνθυμῆσαι, ὦ ἀναγνώστα, πόσα, αὐταναιρούμενος, ἐξετόξευσε κατ' ἐμοῦ, ὡς μὴ κατ' ἀρχὴν *μονομαχοῦντος*, διότι θεωρῶ τὴν πράξιν ἀξιοποινον, ἀσκοπον καὶ γελοῖαν, ὡς πράγματι εἶνε. Καὶ δὲν ἐλησμόνησε; βεβαίως ὅτι ὁ *Ἀτιμολέων* Φιλήμων ἐγίνωσκε καλῶς τὰς περὶ μονομαχίας πεποιθήσεις μου, ὅτε μὲ προεκάλει, ὦν οὕτω πως περὶ τῆς ἰδίας δορᾶς ἐζητησιασμένος. Ἐπίσης πάντες ἀναμφισβόλως ἔκτειραν τὸν ἄνθρωπον, ὅταν ἀνέγνωσαν τὸ παρ' ἐμοῦ ἀναδημοσιευθὲν ἄρθρον αὐτοῦ τῆς 1 Ἰανουαρίου 1875, ἐν ᾧ, ἀφορμὴν λαμβάνων ἐκ τῆς μεταξύ τῶν κκ. Σαμπούρφ καὶ Γκαλλιᾶν γενομένης μονομαχίας, ὠνόμαζεν ἀντιθέτως τοὺς *μονομαχοῦντας ἀνευλαθεῖς* πρὸς τὸν νόμον, **περιφρονητὰς** τοῦ νόμου, **παραδιαστὰς** τοῦ νόμου καὶ τὰ τοιαῦτα (ἴδε φύλλον «Αἰῶνος» τοῦ 1875, ὑπ' ἀριθ. 3092, σελ. 4, στήλη 1.)

Προκειμένου λοιπὸν περὶ ἐμοῦ, ὡς μὴ κατ' ἀρχὴν *μονομαχοῦντος*, ἔγραψεν ἐπανειλημμένως ὁ ἡμέτερος *μονομάχος*: «ὁ Νικόλαος Λεβιδῆς ἐτόλμησε νὰ χαρακτηρίσῃ ὡς **GLADIA-**

TEURS ἦτοι *σαλιτιμαγχοῦς*, τοὺς δεχομένους τὴν μονομαχίαν». Πρῶτον, τοῦτο δὲν εἶνε καθ' ὀλοκληρίαν ἀκριβές, διότι οὐδέποτε ὠνόμασα γενικῶς τοὺς μονομαχοῦντας; *γλαδιаторοῦς*, ἀφοῦ μάλιστα ρητῶς ἔγραψα περὶ αὐτῶν, ὅτι *δὲν παύουσιν ὄντες ἄξιοι σεβασμοῦ, καίτοι ὑπέκουσιν εἰς κοινωρικὰς προλήψεις*. Ἄλλ' ἄς ἴδωμεν τώρα, ἐκτὸς τῶν **κατὰ** τῶν μονομαχοῦντων γραφέντων, προκειμένου περὶ τῶν κκ. Σαμπούρφ καὶ Γκαλλιᾶν, τί ἐφρόνει ὁ αὐτὸς *μασκαράτζικος* ἄλλοτε **κατὰ** πάλιν τῶν μονομαχοῦντων.

Τί ἐφρόνει; οὔτε περισσώτερον, οὔτε ὀλιγώτερον ὅτι οἱ μονομαχοῦντες εἶνε **γλαδιаторοί!** Μὴ γελᾷς, ὦ ἀναγνώστα, καὶ ἀκόμη: «*ὄντα τῆς ἐσχάτης κοινωρικῆς τάξεως καὶ ἐπαγγελμάτων ἀμφισβητουμένης ἀγνότητος*». Καὶ πάλιν, σὲ παρακαλῶ, μὴ γελᾷς, ὦ ἀναγνώστα, μετὸν μωρὸν αὐτὸν ἄνθρωπον.

Ἐπὶ τὰ κείμενα:

(Φύλλον «Αἰῶνος» ὑπ' ἀριθ. 3071 τῆς 31 Ὀκτωβρίου 1875, σελ. 4, στήλ. 2—3):

»Ἐν τισὶ ἐφημερίσιν τῆς πρωτεύουσας, ἔγραψεν ὁ *Ἀτιμολέων*, κατεχωρήσθησαν πρό τινων ἡμερῶν διατριβαί, περιέχουσαι προκλήσεις καὶ παντοίας *κομποροήμορας* ἐκφράσεις κατὰ τοῦ κ. Δημητρίου Ράλλη. Οἱ γράφοντες ἀποπειρῶνται διὰ τῶν ἀφηγήσεών των νὰ παραστήσωσιν ἐνώπιον τῆς Ἑλληνικῆς κοινωρίας τὸν κ. Ράλλον ὡς *δειλὸν*, ὡς μὴ σεβόμενον τὰς ὑπαγορεύσεις τῆς τιμῆς, διότι δὲν *ἐδέχθη νὰ ἐέλθῃ εἰς μονομαχίαν μετ' αὐτῶν*. Δὲν πιστεύομεν οἱ Κύριοι οὗτοι νὰ θεωρῶσιν ἑαυτοὺς ἀνωτέρους καὶ ἀνδρειότερους πῶν Ἀγγλων, τῶν Γάλλων, τῶν Γερμανῶν στρατηγῶν, οἵτινες, ἀντὶ ν' ἀποστείλωσιν ἐξυβριστικὰς καὶ βαναύσους ἐπιστολάς, ἢ *σπαθομάχων* νὰ παραστήσωσι πρόσωπον, ἐζητήσαν καὶ ἔλαβον τὴν ἱκανοποίησιν διὰ τῆς *δικαιοσύνης τῆς Πατρίδος τῶν*, ἂν ποτε προσεβλήθησαν. Ἐκλέξαντες τὴν διὰ προκλήσεως εἰς μονομαχίαν ὁδὸν, πρὸς ἱκανοποίησιν των οἱ ἀρειμάριοι διατριβογράφοι, ἐνόμισαν ἴσως, ὅτι *νέξθεσαν τὸν Ράλλον ἐνώπιον τῆς κοινωρίας παριστῶντες αὐτὸν ὡς μὴ τηροῦντα τοὺς ὅρους τῆς τιμῆς, ἢ ὡς ἀναρθρον*. Οἱ τοιοῦτα ἐπιχειρίσαντες καὶ τοιαῦτα ἐλπίσαντες λίαν ἐπιπολαίως κρίνουσιν, ἐὰν μὴ ὀλιγὸς ἀγνοῶσι τὰς ἰδέας τῆς *κοινωρίας* καὶ τῶν σοβαρῶς φερομένων ἀνθρώπων. Ἄλλ' *νέκτὸς* τοῦτου ἡ ἑλληνικὴ κοινωρία συνφθὰ πρὸς ὅσα καὶ αἱ παλαιότερα καὶ αἱ νεότερα κοινωρίαὶ περὶ ἀρετῆς καὶ ἀνδρείας ἐπρέσβευσαν, οὐδέποτε τῆς ἀνδρείας τὸ *ἄθλον ἀπένειμεν* εἰς τοὺς **Γλαδιατορούς**, εἰς τοὺς **μονομάχους**, εἰς τοὺς *σπαθομάχους*. Οὐχὶ σπανίως, ἀλλ' ἴσως συνήθεστορον εὐδοκίμοῦσιν ἐν ταῖς *μονομαχίαις* ὡς *ἐπιστάμενοι τὴν χρῆσιν τῶν ὀπλῶν τεχνικώτερον ὄντα* τῆς *ἐσχάτης κοινωρικῆς τάξεως* καὶ *ἐπαγγελμάτων ἀμφισβητουμένης ἀγνότητος*. Τὴν ἀνδρείαν αἱ κοινωρίαὶ, καὶ σοβαρὰ καὶ σπουδαῖα, ἐκτιμῶσιν οὐχὶ διὰ τῶν ἐπὶ τῶν *πεζοδρομίων ἐπιδείξεων*, διὰ τῶν *κλωμμένων καπαρταηλικῶν*, ἀλλὰ διὰ τῆς ἐπὶ τοῦ πεδίου τῆς μάχης σταθερότητος, διὰ τῆς ἐμμοῆς; εἰς τὸν ὄρκον καὶ εἰς τὸ καθῆκον, καὶ διὰ τῆς κατισχύσεως τοῦ ἀτόμου κατὰ τῶν σαγηνευμάτων τῆς ὕλης, διὰ τῶν θυσῶν τῶν ἀπολαύσεων, καὶ τῶν ἀμοιβῶν, διὰ τῆς ὑπερηφανείας τοῦ φρονήματος, διὰ τῆς *παρηρησίας* καὶ τοῦ θάρρους εἰς τὴν *ἐκφρασιν* τῶν ὑπαγορευμάτων τῆς συνειδήσεως. Παρῆλθεν ἡ ἐποχὴ **τῶν καπαρταηλικῶν**, οὔτε συνιστῶσι ἑαυτοὺς οἱ θάρυβον ἐν παντὶ *ποιούντες*, καὶ ἐξερχόμενοι τοῦ κύκλου τοῦ ἐπαγγέλματός των καὶ τῶν καθηκόντων των».

Πλειότερα περιττεύουσιν, καίτοι ἐν ἀνάγκῃ δύναμαι

νά εξακολουθήσω τόσῳ διασκεδαστικόν δι' ἐμὲ ἀγῶνα.

Ἐν Ἀθήναις τῇ 25 Ἰουλίου 1883

Νικόλαος Δ. Λεβίδης.

ΦΡΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΦΡΟΣΥΝΑΙ

Ἐπὶ τοῦ θεατρικοῦ οὐρανοῦ τοῦ «Παραδείσου» οὐδεὶς κομῆ-
της ἀκόμη ἀνέτειλεν, ἢ διὰ τὰ ὀμιλήσωμεν ὡς θνητοί, ὁ θια-
σος Μένανδρος οὐδὲν ἀκόμη πρωτότυπον ἑλληνικὸν ἔργον ἐ-
δίδαξεν ἠδυνάμεθα νὰ ἐξαιρέσωμεν τὸν Ἀμφιτρώνα, ὅστις
κατὰ τὸ ἤμισυ ἀνήκει καὶ εἰς τὸν κ. Φραγκιᾶν, καὶ τοὺς
Πειρατὰς, περὶ τῶν ὁποίων μεριμνᾷ καὶ πυρέσσει, ὡς πατὴρ,
ὁ κ. Λεονάρδος κατὰ πᾶσαν παράστασιν των, ὡς νὰ διετέ-
λεσεν εἰς ἀθεμίτους σχέσεις μετὰ τῆς Μούσης τοῦ Γάλλου
συγγραφέως των. Ἄλλ' ὁ «Ἀπόλλων», ὁ Ἕλληρ Ἀπόλλων,
—παρ' ὀλίγον νὰ γράψω *μιλέλληρ*, ἐκ τῆς πολλῆς πρὸς τὸ
ὄνομα οἰκειότητος, καθ' ὃ Ἀθηναῖος δημοσιογράφος, ὄφειλον
πολυτελεστέτην χρῆσιν αὐτοῦ νὰ κάμνω, — ὁ Ἕλληρ Ἀπόλ-
λων ὑπῆρξε μεγαλοδωρότερος τοῦ ἑβραίου Παραδείσου. Καὶ
ἰδοὺ ἡ μία χεὶρ του, ἢ διὰ τὰ ὀμιλήσω κοινοβουλευτικῶς
ἐπὶ τὸ οἰκειότερον, ἢ μία πτέρυξ, του ἐνεφανίσθη φέρουσα τὸ
Μήλορ τῆς Ἐριδος, μέχρις ἀναιδείας κατακόκκινον, ὑπεσκαμ-
μένον που καὶ ποῦ ὑπὸ σκολήκων, ἢ ὑπὸ γαρυφάλων, κατὰ
τὴν γνώμην ἄλλων, ἀλλὰ πάντοτ' εὐώδης καὶ ἑλληνικώτα-
τον, τῆς Ἐριδος ἢ δ' ἄλλη πτέρυξ τοῦ Ἀπόλλωνος, προσῆλ-
θεν ὑποβαστάζουσα, οὐχὶ πλέον ἐλαφρὸν γλυκύμηλον, ἀλλὰ,
θεέ μου! δεκαεπτὰ ὀλόκληρα γυναικεῖα κορμιά... καὶ βέβαια
ἡ πτέρυξ αὐτῆ θὰ ἦτο ἡ δεξιὰ, ἢ ἰσχυροτέρα, ἢ πτέρυξ τῆς
πλειοψηφίας, ἀφοῦ εἶχε τὴν δύναμιν νὰ ὑπομείνῃ τὸ ἄχθος
τόσων ὄγκων, οὔτινες μεθ' ὅλην τὴν ἐπιμονὴν τοῦ ποιητοῦ
των νὰ ὀνομάζῃ αὐτὸν *Φροσύνη* καὶ αἱ δεκαεὶ παρθένοι, ἐάν
δὲν εἶχον μέσα εἰς τὰς κοιλίας των τὰ συνήθη ἀποτελέσματα
δεινοῦ ἐγκλήματος τιμωρουμένου ὑπὸ τοῦ νόμου, — λόγος διὰ
τὰ βρῦνον περισσότερον, — ἀλλ' ἀναμφιβόλως τὰ πτερὰ
τῆς παρθενίας των, δι' ὧν ἠδύναντο νὰ καθίστανται ἐλαφρό-
τερα, δὲν τὰ εἶχον πλέον... Μὴ φοβείσθε, ἀναγνώ-
σταί μου, δὲν παραλαλῶ. Ἄλλ' ὁ κ. Φαραντάτος, συγγρα-
φεὺς τοῦ πρωτοτύπου δράματος *Φροσύνη* καὶ *Δεκαεὶ Παρ-
θένοι*, πρὶν τοῦτο χθὲς καὶ προχθὲς παρασταθῆ ἀπὸ τῆς σκη-
νῆς, διεμαρτυρήθη καὶ κατεκόπη εἰς τὰς ἐφημερίδας, ὅτι τὰς
Παρθένους του παρανόμως ἀρπάσαντες κατακρατοῦσι... καλὰ
δὲν ἠδυνήθη νὰ ἐνοήσω ποῖος, ἀλλὰ δὲν εἶνε τοῦτο ἀπώ-
λεια παρθενίας; τί λέγεις, αὐστηρὲ ἢ κακολόγε ἀναγνώ-
στα μου;

*

Ἄλλ' ἡ ἔλλειψις Παρθενίας καὶ ὑπὸ ἄλλην πραγματικω-
τέραν ἐπιψὺν χαρακτηρίζει τὸ πρωτόλειον τοῦτο. Τὸ ὠραῖον
αὐτὸ ἐπεισόδιον τῆς νεωτέρας ἱστορίας μας εἶχε τὴν μοῖραν
νὰ σχημεύσῃ διαδοχικῶς τὴν Μοῦσαν τριῶν ἐκ τῶν γνωστο-
τέρων ἡμῶν ποιητῶν, εἰμὴ καὶ τετάρτου, τοῦ Ἀλεξάνδρου
Ραγκαβῆ, ἂν ἐνθ'μοῦμαι καλῶς. Τῶν τριῶν αἱ Φροσύναι ἀνά-
λογον τῆς ἡλικίας των ἀπετέλεσαν καὶ τὴν κλίμακα τῆς ἀ-
ξίας—ἡ προσβυτέρα εἰς ἀνωτέραν κλίμακα, καὶ καθεξῆς:
Φροσύνη Βαλαωρίτου, *Φροσύνη Βερναρδάκη*, *Φροσύνη Ἀν-
τωνιάδου*· ἐδῶ δυστυχῶς δὲν ἐφηρμάσθη τὸ τοῦ παραμυθιοῦ:
ἡ μικρότερη ἦτον ἡ ἐμμορφότερη.

Τὸ ἐπεισόδιον τῶν Δεκαεπτῶν, καθὼς καὶ αἱ πλείσταί σε-
λίδες ἐκ τοῦ Ἀρματωλικοῦ μας βίου καὶ τοῦ Μεγάλου Ἀ-

γῶνος μετέπειτα, ὡς εὐστόχως καὶ ὑπ' ἄλλων παρετηρήθη,
δύνανται κάλλιον νὰ ἐπιτύχωσιν ἀναπλαττόμενα ἐν ποιήματι,
ἐν διηγήματι, ἐν ἐποποιῶν, ἢ ἐν δράματι. Διὰ τοῦτο νομίζο-
μεν ὅτι ἡ ἐπική Φροσύνη τοῦ Βαλαωρίτου, ἵσταται ὑπεράνω
τῶν δύο ἄλλων νεωτέρων ἀδελφῶν τῆς τοῦ Βερναρδάκη καὶ
Ἀντωνιάδου, βαρυνούσης ἐπὶ πλέον εἰς τὴν πλάστιγγα καὶ
τῆς μαγειρίας τῆς γλώσσης, τοῦ ἐξόχου οἴστρου τοῦ ποιητοῦ,
τοῦ ὄλου μεγαλείου τῆς ἀρματωλικῆς ποιήσεως, τῆς ὁποίας
τὸ μυστήριον ἐκεῖνος μόνος κατέσχε.

Καθὼς ἀνθίξ' ἡ μυγαλιὰ μὲ τὰ πολλὰ τὰ χιόνια,
"Ανθίξε μὲς' τὰ Γιάννινα καὶ ἡ Κυρὰ Φροσύνη"
Χρυσὴ ἀχτίδα φεγγαριοῦ 'ς τὰ σύγνεφα κρυμμένη,
Μιά μέρα τὴν ἀπήνησα. Ἐδιδόθηκε σιμά μου,
Κι' ἐθάμβωσαν τὰ μάτια μου. Κρυφὴ ἀνατριχίλα
Μ' ἔσφαξε μὲς' τὰ κόκκαλα. Τὸ ἄτι μου τὴν εἶδε,
Ἐστύλωσε τὰ πόδια του, ἐτένωσε τὸ μάτι,
Κι' ἀπλώνει, ἀπλώνει τὸ λαιμὸ γιὰ νὰ τὴν χαιρετίσῃ"
Ὀλόγυρά τῆς ἔστεκαν σὰν ἄνθη, σὰν ἀστέρια,
Σὰν ταῖς ρανίδαῖς τῆς θροσῆς 'ς τῆς κιτριᾶς τὸ φύλλο,
Κόραις πολλαῖς....

Ἐπιπλέον ἀπὸ τὴν ἀνάγνωσιν χιλίων ἄλλων τοιούτων
στίχων, βλέποντες πόσον ὠραία προσαρμόζεται εἰς τὴν ἡ-
ρωίδα του ἡ μαρτυρικὴ καὶ κατάλευκος ἐσθὴς τοῦ ὠραίου
δι' ἧς ὁ ποιητὴς τὴν περιέβαλε, τὴν ἀγαπάτε, δὲν τὴν
χορταίνουσι οἱ ὀφθαλμοὶ τῆς φαντασίας σας, καὶ ὑπὸ τοιαύ-
την στολὴν τὴν κλείετε' εἰς αἶε ἐντὸς τῆς πατριωτικῆς κερ-
δίαις σας. Ἄλλ' ὅταν μετ' ὀλίγον ἐπελθῶν ἕτερος ἱεροφάν-
της τῆς Μούσης, καὶ τῷ δακτύλῳ δεικνύων τὴν ὑπερνεφέ-
λον νύμφην τοῦ Λευκαδίου ραψωδοῦ, «Κλείσατε τὰ μάτια
σας, ὦ Ἕλληνες, κραυγάζει, πρὸ τῆς ἀπατηλῆς ταύτης Σει-
ρῆνος τῆς ὀράσεως! Εἶνε πολὺ αἰθερία, πολὺ ὠραία, θὰ σὰς
τυφλώσῃ! ἀντὶ τῆς φωτεινῆς ταύτης σκιάς, ἰδοὺ τί σὰς
προσφέρει, ἐν ὀνόματι τῆς ἱστορίας!» Καὶ ἀντὶ τῆς ἡλιο-
στάλαχτης ἐκείνης κυμαινομένης ὀπτασίας, τὴν ὁποῖαν ἂ
πλῶναιτε τὰ χέρσα νὰ τὴν χλάσετε, καὶ σὰς φεύγει, σὰν τὸν
ἀφρὸν 'ς τὰ δάχτυλα τοῦ ταύτη, ἐντὸς ὠκεανοῦ ἀδαμάντων
καὶ σαπφείρων, τρεμοσβύνουσα, σὰς παρουσιάζει ἐστηριγ-
μένην ἀναπαυτικώτατα ἐπὶ τοῦ βραχιονόσ του εὐσαρκον
Γιαννιώτισσαν Δέσποιναν, παλαιὰν τῶν ἡμερῶν, καλοκαμω-
μένην, μὲ τὸ φέσι ἐπὶ κεφαλῆς, τὸ κοντογοῦνι 'ς τὸ κορμί
τῆς, τοὺς πόδας ἐντὸς καθόρνου, καὶ ἄφθονον τὸ περίφημον
Γιαννιώτικο φκισίδι ἐπὶ τοῦ προσώπου, — αἱ! μὰ τὴν ἀ-
λήθειαν, ὅσῳ καὶ ἂν εἶνε ἐνδιαφέρουσα, εὐειδῆς καὶ τιμῖα ἡ
εἰκὼν, δὲν δύνασθε ν' ἀποφύγητε μορφοσμὸν δυσσεσεκείας
ἐπὶ τῇ ἀκαίρῳ διαταράξει τῆς ἐκστατικῆς ὑμῶν ἀπολαύ-
σεως· ἂν δὲν προῦπῆρχεν ἐπὶ τοῦ σωματικοῦ στερεώματος
ἡ ἀφροπλάσμενη ἐκείνη ὀπτασία, αἱ! τότε θὰ εἶχεν ἄλλως
τὸ πρᾶγμα· ἠδύνασθε νὰ ἀσπασθῆτε τὴν καλλιπάρειον Γιαν-
νιώτισσαν...

Δὲν εἶνε ἀνάγκη νὰ εἴπωμεν ὅτι ὁ ἕτερος οὗτος ἱεροφάν-
της τῶν Μουσῶν εἶνε ὁ Δημήτριος Βερναρδάκης. Σέβουμεν
τὸν διαπρεπῆ ἱστορικόν, θαυμάζουμεν τὸν ποιητὴν τῆς Με-
ρόρης, τιμῶμεν τὸν εὐρυμαθῆ λόγον, ἀλλὰ συγχρόνως τολ-
μῶμεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι καθ' ἡμᾶς ἀτυχῆς ἔργον ἀ-
νέλαθεν ὡς ψυχρὸς καὶ διδασκαλικὸς ἐπικριτὴς τοῦ Βαλαω-
ρίτου, καὶ τοῦ πρὸς τὸν Πατριάρχην Διθυράμβου, ὅτε μετὰ
τὸν πανελλήνιον ἐνθουσιασμὸν ὃν διήγειρε, παρουσιάζετο
δριμύς αὐτοῦ ἐπιτιμητὴς ἐν τῇ Νέᾳ Ἡμέρᾳ μέχρι καὶ τῆς
στίξεως, καὶ τοῦ ἐλαχίστου τυπογραφικοῦ παροράματος, καὶ